

จัดทำรายงานความยั่งยืน สะท้อนพัฒนาการงานซีเอสอาร์

“ตอนนี้หลายประเทศให้ความสำคัญกับซีเอสอาร์มาก อย่างเดนมาร์ก รัฐบาลออกหนังสือ Action Plan for Corporate Social Responsibility เขามองว่าทำอย่างไรเดนมาร์กจึงจะตั้งเรื่องซีเอสอาร์ เพราะตรงนี้จะช่วยให้เดนมาร์กก้าวไปข้างหน้าได้ เห็นได้ว่าเขามองที่ตัวเองก่อน โดยทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นบริษัทในประเทศ บริษัทลงทุนจากต่างประเทศ ตลอดจนรัฐวิสาหกิจ ต้องดูเรื่องซีเอสอาร์ทุกบริษัทต้องทำรายงาน”

“ผศ.ดร.สมพร กมลศิริพิชัยพร” ผู้เชี่ยวชาญ GRI และผู้อำนวยการศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงความสำคัญของการทำรายงานซีเอสอาร์ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ Prachachat CSR Academy 2011 หัวข้อ “การจัดทำรายงานความยั่งยืน” (Sustainability Report)

การทำรายงานที่กล่าวถึงนี้ เป็นวิธีการสื่อสารที่ดีที่สุดในการนำเสนอข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อสาธารณชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรายงานจะมีชื่อเรียกหลายชื่อด้วยกัน เช่น รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR Report : Corporate Social Responsibility Report), รายงานความยั่งยืน (SD Report : Sustainability Report) หรือรายงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG Report : Environmental, Social and Governance Report) อย่างไรก็ตาม เป้าหมายสุดท้าย

ผศ.ดร.สมพร กมลศิริพิชัยพร

ของรายงาน คือก้าวไปสู่ความยั่งยืนเหมือนกัน

เหตุผลที่บริษัทต้องทำรายงานซีเอสอาร์ เพราะมีแรงกดดันจากหลายส่วน อาทิ บริษัทข้ามชาติจะต้องทำตามข้อบังคับของ OECD Guidelines for MNE (OECD Guidelines for Multinational Enterprises) ที่ระบุว่า เมื่อไปประกอบกิจการในประเทศใดประเทศหนึ่ง ธุรกิจต้องดูแลชุมชน และทำตามกฎระเบียบของประเทศนั้น ๆ หรือแม้แต่ตลาดหลักทรัพย์ก็ให้ทำรายงานที่มีมาตรฐาน ตลอดจนกลุ่มสหภาพแรงงาน กลุ่ม NGO ต่างต้องการทราบบริษัทประกอบกิจการเป็นอย่างไรบ้าง ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากน้อยแค่ไหน

นอกจากนี้ การทำรายงานยังส่งผลต่อการจัดอันดับองค์กร อย่าง Global 1000 Sustainable Performance Leaders ซึ่งจะจัดอันดับบริษัททั่วโลกโดยวัดจากด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล

ขณะที่แนวทางหลักที่การอบรมเชิงปฏิบัติการในหลักสูตร ประชาชาติซีเอสอาร์ อดคาเดมีนำมาใช้นั้น คือมาตรฐานขององค์กรแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (Global Reporting Initiative : GRI) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่องค์กรทั่วโลกใช้เป็นหลักในการทำรายงาน เป็นกรอบที่ประเมินความยั่งยืนได้ โดยกรอบ GRI จะสอดคล้องกับกฎอื่น ๆ เช่น UN Global Compact, OECD Guidelines for MNE, The Earth Charter

ผศ.ดร.สมพรกล่าวว่า กรอบของ GRI แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของข้อมูล ต้องยึดระดับความสำคัญของข้อมูลที่เปิดเผย (materiality) เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาครอบคลุมไปถึงกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ซึ่งบริษัทต้องบอกกล่าวถึงความยั่งยืนในมุมมองของตนเองที่ต้องการทำ

(sustainability context) ว่าบริษัทมีนิยามของความยั่งยืนอย่างไร และเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว จะต้องนำมาทดสอบว่าข้อมูลดังกล่าวมีความสมบูรณ์ (completeness) เกี่ยวข้องกับบริษัทหรือไม่

“ต้องมองข้อมูลให้รอบด้าน ไม่ใช่แค่มองปัจจุบันเท่านั้น แต่ต้องมองไปถึงขั้นที่ว่าธุรกิจจะส่งผลกระทบต่ออนาคตด้วยหรือไม่ หรือส่งผลไปยังพื้นที่อื่นหรือเปล่า รวมถึงต้องเปรียบเทียบกับองค์กรประเภทเดียวกับเรา ว่าเรามีการทำอย่างไร ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นต้องรู้ว่าส่งผลกระทบต่อบริษัทในด้านใดบ้าง องค์กรจะรับมืออย่างไรเพื่อแปรผลกระทบนั้นให้กลายเป็นประโยชน์ทางธุรกิจ เพราะเชื่อมโยงกับ

ต่อจากหน้า 44

จัดทำรายงาน

ศักยภาพการแข่งขันได้”

ส่วนที่ 2 การเปิดเผยข้อมูล แบ่งได้ 3 ข้อ คือ ข้อมูลองค์กร (profile), การบริหารจัดการเพื่อไปสู่เป้าหมาย (management approach) และดัชนีชี้วัดผลงาน (performance indicators) ส่วนของข้อมูลองค์กรประกอบด้วยกลยุทธ์และบทวิเคราะห์ (strategy and analysis) จะอยู่ในรูปแบบของสารจากประธานเจ้าหน้าที่บริหาร หรือซีอีโอ เป็นโอกาสที่จะกล่าวถึงแนวคิดการบริหารจัดการหรือเป้าหมายที่วางไว้ และโครงสร้างองค์กรและธุรกิจหลัก (organizational profile) บอกถึงการบริหารงานองค์กร ลักษณะขององค์กร ทั้งเจ้าของ สถานที่ตั้ง จำนวนพนักงาน ปริมาณการผลิต เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีขอบเขตของรายงาน (report parameters) ที่ต้องบอกว่า ใช้น้ำข้อมูลช่วงระยะเวลาไหนในการทำรายงาน มีกระบวนการทำรายงานและตรวจสอบข้อมูลอย่างไร รวมถึงระบุความถี่ของการทำรายงาน เช่น 2 ปี/ครั้ง และจะต้องมีข้อมูลติดต่อกลับ

สำหรับผู้สนใจรายละเอียดเพิ่มเติม

ตลอดจนการรายงานถึงการบริหารจัดการ พันธะข้อตกลง และกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (governance, commitment and stakeholders engagement) ซึ่งบริษัทต้องมีจริยธรรมในการดำเนินงาน มีกลไกที่ควบคุมดูแลการทำงานด้านความยั่งยืน พร้อมคิดประเด็นที่จะทำกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ด้านการบริหารจัดการเพื่อไปสู่เป้าหมาย และดัชนีชี้วัดผลงาน ต้องเปิดเผยวิธีการบริหารจัดการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการดำเนินงานควรเป็นไปตามดัชนีปฏิบัติสำคัญหลัก (core) และดัชนีที่ควรทำเพิ่มเติม (additional) ซึ่งมีอยู่ 6 ประการ คือ สิ่งแวดล้อม, สิทธิมนุษยชน, แรงงานและพนักงาน, สังคม, ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 การรายงานข้อมูลอื่น ๆ โดยทาง GRI จะให้ทำดัชนี (index) ท้ายเล่ม ซึ่งจะให้ระบุว่า ผลการรายงานตามกรอบประเมินอยู่หน้าไหน หากบางข้อที่ไม่ได้ทำ หรือทำแล้วมีข้อมูลบางส่วน ก็ให้ระบุไปตามตรง ซึ่งรายงานอาจให้บุคคลภายนอก (third party) ตรวจสอบก็ได้

“การทำรายงานจะมีการให้เกรดด้วยเพื่อบริษัทจะได้ทราบว่าผลการรายงานของตนเองอยู่ในระดับไหน แบ่งตามการเปิดเผยข้อมูลของทั้ง 3 ส่วน ระดับต่ำสุดคือ C และสูงสุดคือ A+ หากบริษัทได้รับการตรวจสอบจากภายนอก จะได้ขั้นบวก (+) เพิ่ม”

ทั้งนี้ บริษัทสามารถให้เกรดตนเองได้ ถ้าบริษัทประกาศยืนยันเอง (self declare) จะเป็นโลโก้สีแดงระบุว่า GRI Report กรณีมีบุคคลภายนอกเข้ามาตรวจสอบ โลโก้เป็นสีเหลือง ระบุ GRI Report 3rd PARTY CHECKED แต่ถ้าให้ GRI ตรวจสอบ จะได้โลโก้สีฟ้า ระบุ GRI Report GRI CHECKED

แล้วการทำรายงานที่ดีจะต้องมีคุณภาพ ซึ่งคุณภาพของรายงาน

ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่

1) ความสมดุล (balance) รายงานทั้งเรื่องเชิงบวกและเชิงลบ หากมีเรื่องเชิงลบ ต้องบอกด้วยว่าบริษัทมีวิธีจัดการกับสถานการณ์อย่างไร และมีการป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอย่างไร ซึ่งจะส่งผลให้ภาพลักษณ์องค์กรดีขึ้น

2) เปรียบเทียบได้ (comparability) รายงานข้อมูลเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาว่าดีขึ้นหรือลดลงอย่างไร รวมทั้งตั้งเป้าหมายใหม่เพิ่มเติม ซึ่งต้องบอกวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนในการไปสู่เป้าหมายนั้น

3) ความถูกต้อง (accuracy) ข้อมูลต้องถูกต้องทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ

4) ความทันเวลาที่ของการรายงาน (timeliness) ข้อมูลที่รายงานต้องทันสมัยเท่าที่จะทำได้ และเสร็จทันตามกรอบที่ตั้งไว้

5) ความชัดเจน (clarity) หากข้อมูลที่รายงานไม่มีที่มาที่ไปชัดเจน คนอ่านก็จะไม่เข้าใจ ทั้งอาจเป็นที่สงสัยของคนในสังคมได้

6) ความเชื่อถือได้ของข้อมูล (reliability) ข้อมูลที่ได้ต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบ และผลออกมาต้องเชื่อถือได้ โดยทั้งหมดนี้ ผศ.ดร.สมพรทั้งท้ายว่าอย่าคิดว่าการทำรายงานเป็นงานซีเอสอาร์ชิ้นหนึ่งที่ต้องทำ แต่ต้องสอดแทรกซีเอสอาร์เข้าไปเป็นกลยุทธ์ขององค์กร ไม่ใช่มองว่าเป็นเพียงกิจกรรมเท่านั้น ต้องตั้งเป้าหมายให้ชัด ปฏิบัติจริงสามารถประเมินผลได้ มิฉะนั้นการทำรายงานจะไม่มีคามหมายใด